

Introducció

Una ciutat clau: Roma, es va fundà l'any 753. L'origen és incert, la mitologia romana connecta l'origen de Roma i la institució monàrquica a l'heroi Enees, que navegant fins la Mediterrània occidental va arribar a Itàlia i allí es va casar amb la filla del rei dels llatins, poble del centre d'Itàlia, funda la ciutat Lavínum.

Més endavant, el seu fill Ascani fundà Alba Longa, d'on neixen de la família reial els bessons Ròmul i Rem.

El terme Itàlia es va assentar quan la República Romana va unificar a tota la península en conquerir la resta de tribus contemporànies.

El nom Itàlia va ser usat també en monedes encunyades per coalició de pobles que es va aixecar contra Roma el segle I a.c. amb capital a Corfínum que incloïa samnites, umbres, sabins i altres.

Finalment l'emperador August va incloure sota el nom d'Itàlia tota la península, al qual es va acabar agregant la Gàl·lia Cisalpina al 42 ac, com a unitat de l'imperi.

Després de la caiguda de l'Imperi Romà d'Occident, les paraules Itàlia i italià van passar a fer referència del conjunt d'estats que poblaven l'antic territori de la Itàlia romana i que compartien una certa afinitat cultural, destacant especialment un mateix conjunt de dialectes del llatí que donarien origen a l'idioma italià.

Segles després, el nacionalisme romàntic va basar en aquesta unitat cultural la seva recerca d'una unitat política que desembocaria en el modern estat italià.

La narració que em proposo d'explicar passa en aquest país, i concretament abraça un període clau de la seva

història: en el renaixement italià bressol d'aquest moviment que després s'expandiria per tota Europa.

El renaixement italià va ser la fase inicial del Renaixement europeu, un període de grans canvis i assoliments culturals a Europa que començaria el segle XIV i culminaria al voltant del 1600, aquest moviment va marcar la transició entre l'Edat mitjana i l'Edat moderna a Europa.

Encara que s'iniciaria a principis del segle XIV amb el patronatge de la literatura, molts aspectes de la cultura italiana i de la societat d'aleshores continuaven essent medievals.

El renaixement s'estendria a totes les àrees amb el canvi de segle. Aquest seria un període d'interès renovat en la cultura de l'antiguitat clàssica. Aquests canvis, encara que molt significatius, es concentraven en l'elit de la població; les vides de la majoria de la gent, encara rural, no havien canviat des de l'edat mitjana.

El Renaixement italià va començar a la Toscana, a les ciutats de Florència i Siena. Després va tenir un impacte significatiu a Roma, la qual seria reconstruïda pels papes renaixentistes del segle XVI.

Les idees del renaixement es va estendre a la resta d'Europa.

El renaixement italià és més conegut pels seus assoliments culturals, que inclouen les obres de Francesco Petrarca, Castiglione i Nicolau Maquiavel en la literatura; Michelangelo Buonarroti i Leonardo da Vinci en la pintura, i les gran obres d'arquitectura com el Duomo de la Santa Maria del Fiore i la Basílica de San Pere de Roma.

Van ser els Mecenes, Papes Lleó X, Juli II, Pau III, els Gonzaga de Mantua, els Sforza de Milà, Els Medici de Florència els que van subvencionar les obres dels artistes.

I cal anomenar les diferents escoles del Renaixement que son: La Florentina i el seu cap Miquel Àngel, la Romana amb el seu cap Rafael Sanzio, la Lombarda encapçalada per Leonardo da Vinci i la Veneciana amb els caps més destacats Pau Veronès, Tiziano i el Tintoretto.

En Francesco Luti va mirar per darrera vegada la mansió en que havia viscut com a membre de la noblesa, ara empobrit havia hagut d'acceptar una casa d'obrer al barri de Trastevere, allí faria de flequer i era on la seva esposa donaria a llum una nena.

L'esperava un vell carruatge que havia estat transport de luxe, en els bons temps, ara era un carruatge atrotinat que encara li faria servei. La seva esposa prenyada sols veia la gent encuriosida que mirava aquells antics nobles que ara farien de forners, per això no va veure les dues llàgrimes que li havien sortit de les parpelles al seu espòs i que ell desitjava que no les hagués vist ningú.

De sobte, en Francesco Luti es va decidir i va pujar al cotxe, va esperonar els cavalls i va sortir a bon pas tot dient adéu a la vida còmode que fins ara havia tingut.

Arribats al barri que avui es el tretzè històric de Roma més dones encuriosides van veure els nous inquilins de l'habitatge on viuria i treballaria en Francesco i la seva esposa. L'home va cercar el carrer on estava situada la fleca i va veure l'edifici. Era molt antic i mostrava un aspecte acollidor mes, era una casa de gent pobre, molt lluny de contenir els tapissos, pintures i luxes que havia conegut.

Sense pensar-s'ho més va baixar del cotxe i va ajudar a baixar a la seva esposa que ara seria una mestressa de casa sense servei. Ella amb un vell posat de dignitat -no se n'acabava de fer càrrec de la nova situació- va baixar també. El matrimoni va entrar a la nova llar.

La Sara un cop dins, va recórrer amb la mirada la seva nova estança i en veure una finestra s'hi va abocar, des d'allí va veure els carrers empedrats per on havia vingut, l'anar i venir de les comares i dels homes que entraven a la taverna de la cantonada i en fi l'aspecte d'obrer i de senzillesa que els rodejava.

La Sara va ajudar a desfer els paquets, i malgrat que restava pesada de la criatura que portava va començar a posar-ho tot de la millor manera possible, després se'n va adonar que aquí haurien de cercar una llevadora i ja que el part estava proper va dir al seu espòs que preguntés als veïns si en coneixien cap.

En Francesco també va trobar oportú donar-se a conèixer dels veïns i va sortir de casa, va passar de llarg a la taverna prometent-se a si mateix d'entrar-hi a la tornada i va trucar a la casa veïna. Li va sortir a la porta un vellet menut, amb mirada viva:

-Què demana?

-Sóc el nou veí, que sabeu d'alguna llevadora?

-Si a la casa de la cantonada hi ha la senyora Paula que ajuda en els parts per poc i si no es té per res!

-Doncs moltes gràcies.

I en Francesco Luti va voler conèixer la dona que ajudaria a portar al món el seu fill, per això va trucar a la casa indicada. Li va sortir una senyora grassa i eixerida.

-Què voleu!

-Sols saber si ajuda als parts...

-Si senyor, i per poc faig aquest servei.

-Doncs jo m'ofereixo també com el nou veí d'aquest carrer.

-Sigui benvingut!

Al Francesco Luti li va semblar que se li eixamplava el cor, no seria tan dolent viure com un obrer, el veïnat era bo i servicial i aviat tindria parròquia que li comprés el seu pa, ofici que li havia ensenyat el cuiner del palau on havia viscut tota la seva infància i adolescència i fins ara.

Va tornar caminant al seu nou habitatge, l'empedrat del carrer relliscava, amb el peu anava saltant d'una pedra a l'altra fins arribar al cap d'amunt del carrer on l'esperava la seva esposa. Encara era bona hora i sabent que estaria des de la matinada fins entrat el matí quan començaria la gent d'anar en recerca del seu pa al forn es va estirar una estona:

-Sara, si m'adormo despertem a les tres del matí, avui començo a treballar.

I l'home es va adormir d'antic noble i es despertaria d'obrer, d'obrer que es guanyava la vida fent pa per la gent senzilla com ell.

El Renaixement italià va començar en una època de grans canvis culturals, va ser un retorn a l'interès per la cultura que va retornar als models de l'antiguitat clàssica. Aquest moviment va restar concentrat en les classes altes i pel poble la vida no va canviar gaire del que havia estat l'Edat Mitjana.

En Francesco Luti però, estava al corrent de totes les novetats, ja que ell havia estat noble, la seva casa es convertí, a més d'una fleca, en un niu de cultura on anaven veïns interessats en passar una tertúlia amb aquella gent que sabia tantes coses.

En Francesco Luti i la seva esposa feia dos anys que s'havien instal·lat a la casa fleca i allí havia nascut la seva filla Margherita Luti, una nena preciosa a la que volien donar una educació com la que havien tingut ells, volien que entrés a la cort i que sabés llegir i escriure.

Al Francesco i a la Sara els extasiaven les correduesses de la seva filla, nadó encara, i la parella era feliç pensant que quan fos més gran mirarien que pogués entrar a la Cort i allí fes de serventa palatina, potser així la família Luti tornaria a restar entre la noblesa.

A tal assumpte en Francesco es convertí en el mestre de la seva filla, - ja que no podien pagar un educador- i la mare fent costat al seu espòs també intervenia i estava damunt d'ella a l'hora de menjar, de pujar les escales i procurava per a ella aquell refinament en les maneres que acostumaven a fer servir els nobles. Anys després diria Gustave Flaubert, “era una dona formosa” i per ell era l'únic que s'havia de saber.

El matrimoni Luti en aquest dos anys havien fet amistat entre els veïns una era la Paula que havia estat la llevadora assistent de la Sara a l'hora de donar a llum la Margherita, un altre era el Paolo, el perruquer que ara pentinava a la Sara per pocs diners.

En Paolo tenia un fill de cinc anys, en Carlo i pare i fill passaven moltes tardes a casa dels Luti. En Carlo, un noi guapo que es mirava la nena amb admiració de la seva bellesa i que l'acompanyava en el seu desenvolupament com a dona, entre jocs que la feien riure feliç malgrat la decadència econòmica en que vivien els seus pares.

Mes la vida continua i l'home s'adapta a les circumstàncies en que es troba al llarg de la seva vida i en

dos anys els Luti s'havien acostumat al nou status i sols pensaven en que la seva filla pogués gaudir de nou la situació de viure en un palau casant-se amb algun noble.

Ella no sabia que un dia trobaria l'amor de la seva vida i que això la portaria a una mort en plena joventut.

Però això és encara un pensament. Tot això vindria més tard.

En Francesco Luti s'havia adaptat molt bé a la nova situació. Havia fet amics que sovintejaven la seva companyia per parlar o per jugar a escacs. Amb en Luigi passava llargues estones a la taverna d'en Pino i també sovint feien un got de vi a casa on gaudien del caliu d'aquella llar on cada matinada treballaven en Francesco i la seva esposa.

La Sara feia uns mesos que havia tornat a restar prenyada i en flequer Luti tenia el neguit d'on col·locaria la seva petita Margherita la qual ara tenia quatre anys.

L'amistat amb en Luigi també tenia un altre origen i era que la també filla de l'amic n'era molt, d'amiga de la seva filla i que tenia quatre anys com ella.

En Luigi havia pogut col·locar la Claudia al palau dels Medici i no havia de tardar gaires dies més a fer el viatge a Florència, l'home va voler animar Francesco a fer el mateix.

-Tu que has estat de la noblesa, no pots encarrilar el futur de la teva filla deixant-la a la Cort perquè aprengui? La teva filla puja com una bellesa, potser podria fer de model per algun pintor famós...

-Si és una idea i més ara que la Sara espera un altre fill!

En Francesco Luti necessitava parlar amb algú del paper que havia tingut quan pertanyia a la noblesa, d'aquella angoixant pèrdua de bens que l'havia conduït a haver-ne de fugir. Però a més també necessitava parlar de l'actual situació a la vida i explicar com s'havia adaptat i la joia de tenir amics tant de debò com en Luigi.

Ara després de la partida d'escacs amb en Luigi gaudia fet un altre joc acompanyat d'uns quants gots de bon vi. Havia acabat també amb l'entreteniment de cada tarda i va convidar Luigi de pujar a casa seva. Un cop a la llar d'en Francesco. La Sara va rebre amb joiosa afabilitat l'amic del seu espòs i li posà una gerra de cervesa i una mica de pa amb pernil a fi de que piqués una mica si tenia gana. S'assegueren els tres adults mentre observaven els jocs de la Margherita i la Claudia.

-Quin dia marxa la Claudia, a Florència?

-La porto amb el meu carro d'aquí en una setmana.

-Doncs jo també hi aniré, hi podem anar amb el meu vell cotxe, vull veure la vida que tindrà la meva filla a la Cort dels Medici!

En Francesco Luti va pensar en la petita Margherita, als seus quatre anys tenia èxit entre la gent, era alegre i graciosa i per suposat ara, ja se la veia com una futura bellesa.

Ara havia passat la setmana la Sara tenia fet l'equipatge que havia de portar al palau d'acollida on l'havia aconseguit col·locar el seu espòs. A la Cort de Florència l'havien admès com a aprenent de donzella i possible model infantil a l'abast de pintors, escultors, escriptor etc... als que donaven mecenatge.

Al mateix temps que en Francesco Luti donava un futur a la seva filla, lluny d'allí un Raffaello Sanzio començava d'aprenent el que seria la seva carrera prolífica i ràpida.

Els primers anys a Umbria ja es va destacar pel seu talent. Amb el mestre Pietro Perugino va començar a fer petites obres i se li coneix un autoretrat on es pot apreciar el seu talent juvenil i la qualitat de les seves pintures i gravats.

A Raffaello Sanzio se li van morir els pares quan ell era molt jove i malgrat que la custòdia del seu fill era per el sacerdot Bartolomeo, en realitat qui va ser el seu tutor efectiu va ser la seva madrastra. Fou a Urbino però on el va col·locar el pare d'aprenent. El seu futur estava escrit.

Potser el futur de la Margherita també estava escrit, van arribar a Florència i la seva tutora Gina va sortir fora del palau per esperar-la. En arribar:

-Hola! Senyor Francesco Luti, sóc Gina, la mestra de les dues nenes que ingressen com aprenents... Si, si que es guapa la Margherita i sembla espavilada. Aquí en aquest palau estarà segura i tindrà una bona educació.

-Gràcies per això la porto amb vostès que protegeixen les art i la cultura, aquí la meva filla aprendrà.

-Senyor Luici a vostè li dic el mateix, aquí la seva filla tindrà una educació de primera.

Cada pare va besar la seva filla i les dos nenes agafades d'una mà de Gina van seguir la seva mestre fins que després de pujar per una curta escalinata van accedir a l'interior del palau mentre la porta es tancava davant d'uns pares plorosos i emocionats.

La Gina era una adolescent que s'havia criat al palau dels Medici que li havien donat la tasca d'educar els nens

que s'adoptaven o que acollien. Ella sabia que la Margherita era filla d'un noble empobrit i ella que tenia un instint maternal molt viu es va proposar, sols en veure-la, fer d'ella una aristòcrata bona i culta, ella la va veure igual que la Claudia mes la bellesa de la petita li va fiblar el cor i se'n va fer automàticament responsable.

Ja es va haver d'enfrontar al majordom primer, en Bruno, per res no va voler que les dues noies estiguessin en cambres separades...

-Són amiguetes, Bruno

-Però quan siguin grans hauran de dormir soles, Gina!

-Potser de gran mes, ara son molt petites...

A palau dels Mèdici vivien diversos sacerdots: en Joan, Vittorio, Marcelo... i ningú sabia que el Marcelo gaudia dels infants tret d'ella.

La Gina havia estalviat abusos a uns quants infants del que vivien al palau. Ella sabia que no podia denunciar aquest fets, els sacerdots tenien una posició molt forta i podia ser ella, qui sortís condemnada que no pas ell i llavors despatxada no podria ser la protectora davant del Marcelo. Ella sols podia vigilar i tenir molta mà esquerra davant del pederasta sense que ell se n'adonés.

En Marcelo però, ja sabia la tasca que feia la Gina i la mirava molt malament, era ella qui havia estalviat abusos a uns quants infants en perjudici seu, un dia sabrà qui sóc havia pensat en Marcelo, mes la noia era tan senzilla i discreta que no havia pogut fer res fins a l'hora present.

La Gina era una noia intel·ligent, no pensava que la tasca de molta gent futura de lluitar contra els abusos a infants, avui la feia ella.

Les dues nenes havien arribat al migdia, ara era l'hora de l'àpat principal i ja tenia les bosses i maletes de les noves alumnes desfeta i tot al seu lloc. Va anar a la cambra infantil i les va prendre de la mà i les va presentar als altres alumnes, després van anar al menjador dels adults i les va presentar com a noves acollides que es formarien i potser treballarien per als Medici.

-Aquesta com es diu, -va dir un d'ells assenyalant la Margherita.

-Digues-ho, estimada!

-Margherita Luti, senyor.

-Doncs ella pot tenir feina ja ara, posar per als artistes quan pintin àngels o nens!

-Com vostè digui senyor...

Ningú va veure com la mirava el Marcelo, sols la Gina va veure la llambregada d'aquells ulls de vici i perversió. Hauria d'estar alerta i va fer un sospir d'alleujada en pensar que ella tenia la clau d'aquella cambra, ja pensaria en tancar-la cada nit.

Si se li ocorrien maneres de burlar el corrupte de Marcelo. I aquella nit n'estaria, de rifat.

Aquella nit en Marcelo no podia resistir la temptació, volia anar a la cambra de les dues nenes recent incorporades a les acollides del palau. Va alçar-se i va travessar el tros que el separava del pavelló infantil, de seguida es trobà davant la cambra de les dues nenes. Va sentir-se incòmode, sabia que allò era un fet rastrear i que era pecat. Però Déu l'havia fet així, quan arribés el

moment ja se'n penediria, va voler obrir i no va poder, -des de quan es tancaven les cambres dels nens! -es va dir- Va sortir la Gina.

Què vol Marcelo, estan dormint com dos angelets, no les voldrà despertar oi?

-No Gina, no les vull despertar.

I el sacerdot Marcelo va haver de deixar els seus desitjos per un altre dia mes...-aquesta Gina ja m'està molestant massa, -va pensar-.

Cal recordar que en 1478 la família Pazzi havia conspirat per matar Juliano de Medici, mes en realitat aquests eren uns conspiradors menors, els vertaders conspiradors eren els Salviati que constituïen el centre de les conspiracions contra els Mèdici a Florència.

El sacerdot Marcelo havia ingressat a la Cort d'aquests mecenes amb un cognom fals aquest mateix 1478, molt jove encara i havia estat un bon element en la conspiració dels Pazzi. En realitat en Marcelo era un home dels Salviati, ell s'havia infiltrat a la cort per fer de confident a la família a la qual pertanyia.

Ningú hauria dit que en Marcelo fos un vulgar espieta, car ningú com ell lloava i semblava servir l'actual Gran duc de la Toscana com ningú i era molt diligent en les seves tasques.

En Marcelo no tenia la consciència tranquil·la i pel seu vici nefast, esdevenia un ser indecís i insegur. I sols la Gina coneixia bé el fons d'aquest sacerdot. Sols ella l'havia trobat "in fraganti" escoltant darrere les portes a l'hora del consell del membres principals de govern. Sols ella sabia de la debilitat d'en Marcelo i ja havia evitat que el Gran Duc fos emmetzinat a l'hora d'un festeig en que

havien participat tots els membres principals del palau i amics íntims...

Això no pot continuar així, -es deia- mes en Marcelo pensava que una dona no el podia denunciar, ja que pesaria més el testimoni d'un sacerdot que el d'una joveneta, per això ella, sense que en Marcelo ho sabés, havia burxat al majordom Bruno que de nit s'havien de tancar les portes de les cambres on dormien els infants.

Feia dies que la Gina s'havia encarat al Marcelo:

-Això que fa vostè, Marcelo, no està gens bé, és un pecat i vostè predica la virtut.

-Déu ja em perdonarà, ja que cada nit reso amb el silici a la mà i faig penitència.

-I vostè creu que amb això ja paga per vicis i traïdor?

-Vostè no em pot denunciar, abans m'hauran de creure a mi que a vostè.

-En sóc conscient per això no em refio de vostè, no vull que els meus alumnes pateixin els seus vicis.

-També és conscient que avui som vius i demà podem ser morts...

-Això seria un assassinat, repassi els manaments perquè a mi no em fa por de morir, més si es per una bona causa.

La Gina sabia que en Marcelo era capaç d'emmetzinar-la, tenia un home devot d'ell a la cuina, per això la noia no es posava un mos a la boca o no tastava vi que no l'hagués pres primer un altre. Però també sabia que un dia en Marcelo aconseguiria el seu propòsit. La Gina demanava a Déu que això fos quan els infants ja fossin adults y sabessin defendre's.